

26 avqust Beynəlxalq Azərbaycan Muğamı Günüdür

Gözəlliyin və məhəbbətin rəmzi

Ele müsiqilər, elə nəgmələr var ki, yaşı bilinmir. Onların bəstəkarı, söz yazarları xalqdır. Təkcə ona görə yox, zamanın gərdişində müəlliflərinin adları unudulub, həm də ona görə ki, onlar mənsub olduğu xalqların tarixinin bir hissəsinə, milli sərvətinə, mənəvi xəzinəsinə dönüb. Muğamlar da tariximizə çevrilib, varlığımıza köçüb və bu gün bizi dünyada tanıdan ən böyük dəyərlərimizdən biri olub.

Azərbaycan muğamı bu xalqın yaddaş kitabıdır. O, dünənimiz, bugünkü, gələcəyimizdir. Azərbaycanlılar həmişə muğam dinləməkdən zövq alıblar, bu sənəti yaşadan, qoruyaraq inkişaf etdirən sənətkarları hər zaman uca tutublar. Elektro-texnikanın inkişaf etmədiyi dövrlərdə xanəndələrin möhtəşəm ifalarını lətə almaq, gələcək nəsillər üçün qorumaq mümkün olmayıb. O zaman da xalq öz böyük sənətkarlarını yaddaşlarda saxlayıb. Onların adları dildən-dilə keçib, ifa tərzləri, sənət yolları özlərindən sonra gelən xanəndələrin yaradılığında davam və inkişaf etdirilib.

Tarixin ayrı-ayrı dönenlərində muğam sənətinə yanaşmada haqsızlıqlara da yol verilib, onu gözdən salmaq istəyənlər tapılıb. Xüsusiylə sovet hakimiyyətinin ən sərt dönenlərində, 1930-cu ildən 1970-ci ilədək muğam sənətinin bəsit, primitiv olduğunu iddia edənlər tapılıb. Ancaq bu sənətin qiymətini bilənlər onu yenə yüksək tutublar. Xalq o illərdə də öz milli kimliyini ifadə edən də-

yərləri qorumaq gücündə, qüdrətində olduğunu muğam sənətinə münasibəti ilə də bir daha göstərib.

Bu sənəti yalnız Azərbaycanda, Şərqi ölkələrində deyil, ümumilikdə dünyada sevənlər çoxdur. Muğam bəşəriyyətin mənəvi irlisinin bənzərsiz xəzinələrindən sayılır. Dünya mədəniyyətində onun özüne-məxsus yeri var. UNESCO hələ 1971-ci ildə 50 albomdan ibarət "Dünya ənənəvi musiqisinin antologiyası" kolleksiyasına "Şərqi musiqi antologiyası" seriyasında çıxan "Azərbaycan musiqisi" plastinkasını da daxil edib. 1975-ci ildə Azərbaycan muğamları yenə də UNESCO tərəfindən "Musiqi mənbələri" seriyasında buraxılıb.

Muğamlarımız yalnız Yer kürəsi sakinlərini heyran etmir. 1977-ci ildə ABŞ Milli Kosmik Agentliyi Azərbaycanın milli sərvəti olan muğam musiqi nümunəsini peykələ kosmosa göndərib.

Xalqımızın milli sərvəti olan muğamın bəşəri musiqiye çevrildiyinin daha bir bariz nümunəsi də budur: 26 avqust Beynəlxalq Azərbay-

can Muğamı və İpək Yolu üzerinde yerləşən ölkələrin musiqisi Günü kimi qeyd olunur. Bu barədə qərar 2010-cu ildə Kanadanın Niaqara şəhərinin məriyası və ənənəvi olaraq hər il keçirilən Beynəlxalq Niaqara musiqi festivalının rəhbərliyi tərəfindən qəbul edilib.

Beynəlxalq Azərbaycan Muğamı və İpək Yolu üzərində yerləşən ölkələrin musiqisi Günü elan olunması Azərbaycan mədəni irlisine beynəlxalq seviyyədə göstərilən diqqət, maraq, yüksək dəyərdir.

26 avqust tarixi bütün müğamsevərlərin, xüsusilə də bu sənəti qoruyub yaşadan, təbliğ edənlərin bayramıdır. Hər ilin həmin günü bir daha dünyani öz sehrinə salan Azərbaycan muğamları bu sənətin xalqımızın tərəfində dərin kökləri olduğunu bir daha bəyan edir.

Azərbaycan muğamları bu gün ən gözəl çağlarını yaşayır. Çünkü dünyada da, öz vətənində də layiqli qiymətini alır. Hər bir azərbaycanlı üçün qürurvericidir ki, ölkəmiz müstəqilidir və öz mütqəddəratını həll etmək, milli-mənəvi dəyərlərinə sahib çıxməq iqtidarındadır. Azərbaycan muğamı da dövlət tərəfindən qorunur, təbliğ edilir, inkişaf etdirilir. Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, mədəniyyətimizin təbliği sahəsində həyata keçirilən layihələr sırasında muğam sənətinə də xüsusi diqqət var. Belə ki, ölkəmizin paytaxtında Beynəlxalq Muğam Mərkəzi yaradılıb. Regionlarda muğam mərkəzlərinin yaradılmasına dəstək verən Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Ağcabədi şəhərində Qarabağ Muğam Mərkəzi inşa olunub. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Azərbaycan muğamının inkişafı və dünyada tanıdlaması məqsədilə müxtəlif müsabiqələr, beynəlxalq festivallar təşkil edilir. 2005-ci ildə görkəmli Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir bəy Hacıbəylinin 120 illik yubileyi münasibətilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təşkil olunan muğam müsabiqəsi də bu sənətin yaşadılması, təbliği və inkişafı istiqamətində həyata keçirilən mühüm tədbirlərdən biridir.

Gözəlliyin və məhəbbətin rəmzi

Əvvəli 4-cü səh.

Həmçinin fond tərəfindən 2007-ci ilde muğamın qorunub saxlanması, zəngin tarixə malik ifaçılıq sənətinin gələcək nəsillərə çatdırılması, yeni ifaçılar nəslinin yetişdirilməsi məqsədilə muğam müsabiqəsi keçirilib.

2008-ci ildə, həmçinin, fondun Azərbaycan muğamına həsr olunan daha bir nəşri - "Azərbaycanın muğam ensiklopediyası" (iki cilddə) Azərbaycan, rus və ingilis dillərində nəşr edilib.

Muğamı qorumaq, inkişaf etdirmek, onun gözəlliyini, dərin fəlsəfəsini gələcək nəsillərə çatdırmaq məqsədilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən irimiyyaslı layihələr həyata keçirilməkdədir. "Azərbaycan muğamları" layihəsi çərçivəsində "Qarabağ xanəndələri" musiqi albому nəfis şəkilde nəşr olunub.

Dünyada ilk dəfə olaraq, respublikamızın paytaxtında Heydər Əliyev Fonduñun təşəbbüsü və təşkilati dəstəyi ilə "Muğam aləmi" Beynəlxalq Muğam Fes-

tivalı və onun çərçivəsində keçirilən Respublika Muğam Müsabiqəsi, Beynəlxalq Muğam Müsabiqəsi və Beynəlxalq Elmi Simpoziumda muğamsevərlər, elmi tədqiqatçılar, eləcə də dünyadan bir çox ölkələrindən dəvət olunmuş xarici qonaqlar iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, muğam müsabiqələri Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fonduñun prezidenti, UNESCO və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilir. Ümumiyyətlə, Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan muğamının təbliğine və inkişafına böyük diqqət və qayğı gösterir. O, bənzərsiz sənətlə bağlı deyib: "Biz azərbaycanlılar hamımız, haqlı olaraq, öz doğma muğamlarımızla fəxr edirik. Azərbaycanın zəngin mədəniyyətinin və tarixinin ən gözəl incilərindən biri olan muğam, muğam sənəti bizim milli sərvətimizdir. Muğam Azərbaycan xalqına xas olan ən gözəl xüsusiyyətlərin daşıycısıdır. Torpağa, köklərə bağlılıq, vətənpər-

vərlik, milli ləyaqət hissi, qonaqpərvərlik, xeyirxahlıq, mərhəmət, emosional zənginlik - bütün bu hissələr muğam fəlsəfəsinin əsasındadır. Odur ki, desəm, muğam gözəlliyin və məhəbbətin rəmziidir - sehv etmərəm".

Azərbaycan muğam sənətinin dünyada tanıtılmasında peşəkar musiqiçilərimizin və xanəndələrimizin də rolü böyükdür. Onlar dünyadan əksər ölkələrinin konsert salonlarında müxtəlif milli mənsubiyyətə, fərqli dilə mənsub olan tamaşaçıların qarşısında bu təkrarsız sənət nümunələrini böyük sevgi ilə təqdim edirlər. Onların səsləndirdikləri "Rast", "Şur", "Humayun" "Çahargah", "Segah", "Bayati-Şiraz" və digər muğamlar musiqisevərlərin qəlbini riqqətə gətirir.

Azərbaycanda keçirilən beynəlxalq musiqi tədbirlərinin hər birində muğam elementlərinin olması da dünya musiqiçiləri tərəfindən maraqla qarşılanır.

**Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"**